

Forebygging av forgiftninger hos barn

Barn kan smake på ulike ting de finner i sine omgivelser. En liten smak av noe er som regel lite farlig, men noen stoffer er farlige, selv i små mengder. Hva skal man gjøre når barnet smaker på noe? Det er sjelden nødvendig å fremkalle brekninger hos barnet. Fjern heller rester fra munnen, gi litt drikke eller start skylling av hud eller øyne med vann fra springen. Giftinformasjonen har informasjon tilgjengelig på www.giftinfo.no og er tilgjengelig døgnet rundt på 22 59 13 00.

Barn kan smake på det de finner i omgivelsene. Hva kan være giftig? Anastassiya Bezhekeneva/Mostphotos

I alle hjem finnes produkter som er giftige eller helsefarlige. Uhell med slike produkter kan føre til forgiftninger, som i verste fall er livstruende. Giftinformasjonen erfarer at barn i aldersgruppen 1-4 år er særlig utsatt for forgiftningsuhell.

Innhold:

1. Førstehjelp ved søl på hud, øyne eller ved svelging	2
2. Legemidler	4
3. Kjemiske produkter	4
4. Planter	5
5. Sopp	5
6. Tobakk- og nikotinholdige produkter	6
7. Kilde til informasjon om hva som er giftig	6

Førstehjelp ved søl på hud, øyne eller ved svelging

Hud

Skyll huden under rennende vann med behagelig temperatur hvis det er sølt kjemikalier eller produkter. Er det mistanke om at produktet kan være etsende, ring Giftinformasjonen (22 59 13 00) mens skylling pågår. Det er viktig å komme raskt i gang.

Førstehjelp ved søl på hud

Dersom du får kjemikalier på huden, må du straks skylle grundig med rennende vann. Skylletid er avhengig av hva du har fått på huden.

Øyne

Øynene er mer sensitive enn huden, og det er ofte smertefullt å få noe i øynene. Skyll under rennende, lunkent vann eller med sterilt saltvann så snart som mulig.

Tips til skylling av barnets øyne:

- Få vann direkte inn på øyet. Det kan være nødvendig å holde øyelokkene fra hverandre for å få til dette.
- Forsøk å roe ned situasjonen og gjøre barnet tryggest mulig.
- Bruk en ren drikkeflaske eller mugge for å få rennende vann på øyet, hvis det er vanskelig å skylle under vannkranen.
- Ta barnet i badekar eller i dusjen.
- Vurder om det er best å ha barnet sittende eller liggende, på gulvet eller på fanget.
- Tilsølte hender bør også skylles for å hindre at produktet gnis inn i øynene på nytt.

Giftinformasjonen gir råd om hvor lenge du bør skylle øynene, og om det er nødvendig med videre oppfølging hos lege. Ved søl med irriterende produkter, som flytende håndsåpe, sjampo og fuktighetskremer, kan man se an hjemme etter skylling. Ta barnet til lege hvis symptomene varer lengre enn ett par timer etter uhellet.

Etsende produkter vil kunne gi alvorlige skader på øyet. Ved sprut på øyet, skyll øyet kontinuerlig frem til lege tar over behandlingen. Det kan være nødvendig å skylle øyet i lang tid, også hos lege.

Førstehjelp ved sprut i øyet

Har barnet fått kjemikalier i øyet er det viktig å skylle øyet med en gang og skylle grundig for å begrense skaden. Det kan være viktig å gjøre dette over lengre tid, og det er ikke uvanlig at dette fortsetter hos lege hvis det gir fare for øyeskade. Kontakt Giftinformasjonen for råd.

Barn som smaker på

Barn kan finne på å smake på noe når de utforsker verden. Fjern rester i munnen, se til at barnet ikke har satt noe fast i halsen og tilby noe å drikke. De større barna kan skylle munnen og spytte ut. For små barn er dette vanskelig, men å drikke gir også skylleeffekt i munnen. Tilby litt vann, eller noe annet som barnet er villig til å drikke, for eksempel saft, melk eller å amme barnet. Noen slurker eller ett glass væske er ofte tilstrekkelig.

Brekninger skal vanligvis ikke fremkalles hjemme. Dette gjelder spesielt ved bevisstløshet, kramper eller ved svelging av petroleumsprodukter eller etsende stoffer. Kontakt alltid lege eller Giftinformasjonen (22 59 13 00) før brekninger fremkalles.

Ved svelging av etsende stoffer skylle munnen og gi 1 glass med drikke. Ring 113. Etsende stoffer kan i tillegg til etseskader, gi barnet hevelser i luftveiene og problemer med å puste.

Førstehjelp ved svelging

Dersom det er inntatt noe som kan medføre forgiftning, skal man fjerne alle rester fra munnen og gi noe å drikke.

Medisinsk kull kan motvirke forgiftning

Medisinsk kull er spesialbehandlet kull som kan være nyttig å gi ved forgiftningsuhell, men det finnes mange situasjoner der det ikke er ønskelig eller nødvendig å gi det. Kull er uheldig å få ned i luftveiene og skal derfor ikke gis til barn som er motvillige, sløve, eller kaster opp.

I de tilfellene hvor kull kan være nyttig å gi, er det viktig at det gis raskt etter uhellet. Medisinsk kull er nyttig å ha som en del av førstehjelpssakene i et hjem med barn. Men kontakt Giftinformasjonen før dette gis til barnet (22 59 13 00).

Legemidler

For de farligste legemidlene kan selv én tablett beregnet på voksne være nok til å gi alvorlig forgiftning hos et barn.

Noen legemidler er lite farlige. For eksempel vil inntak av fluortabletter, p-piller eller multivitaminer uten jern, sjelden gi symptomer.

Reseptfrie legemidler kan også gi forgiftninger:

- Oppbevar alle legemidler utilgjengelig for barn.
- Se alltid godt på emballasjen og etiketten før du gir medisiner for å unngå forveksling. Ved medisiner om natten skjer forveksling lettere.
- Bruk alltid medisinen slik lege eller apotek har forklart. Les bruksanvisningen nøye så du gir riktig mengde.
- Vær oppmerksom når du er på besøk eller har gjester. Barn kan i ubevoktede øyeblikk finne medisiner som ikke er forsvarlig oppbevart, for eksempel i en håndveske som står på gulvet.

Les mer på Helsenorge: www.giftinfo.no

Kjemiske produkter

I alle hjem finner man ulike kjemiske produkter til hus, bil og hage. Riktig oppbevaring av slike produkter er viktig for å forebygge forgiftningsuhell. Avløpsåpnere og ovnsrens er eksempler på produkter som kan gi alvorlige etseskader ved svelging, sprut i øynene eller på hud.

Petroleumsprodukter som tennvæske, lampeolje og bensin kan selv i små mengder føre til alvorlige lungereaksjoner, dersom de kommer over i luftveiene ved svelging.

- Oppbevar kjemiske produkter forsvarlig, og hold dem utenfor barns rekkevidde.
- Oppbevar farlige produkter innelåst i skap.
- Bruk alltid original emballasje. Hell aldri produkter over på saftflasker, brusflasker eller drikkeflasker.
- Ikke stol på barnesikre lukkemekanismer. Erfaringer tilsier at noen barn klarer å åpne disse.
- Hold alltid tilsyn med produkter under bruk når barn er i nærheten.
- Faremerkingen på emballasjen kan være forvirrende, og produkter uten advarselmerking kan likevel medføre forgiftningsrisiko.

Planter

Vi omgir oss med planter i både hus og hage. De fleste plantene er lite farlige å smake på, men det finnes også planter som kan gi forgiftning.

Gjør deg kjent med hvilke planter du har hjemme og i nærmiljøet. Stueplanter og potteplanter vil ofte ha navn på potten. Ville vekster og hageplanter kan være vanskelig å vite navnet på. Spør noen som har god kjennskap til planter, en slektning, en gartner eller et hagesenter. Sjekk plantens navn mot bilder fra kvalitetssikrede kilder i bøker eller på internett. Giftinformasjonen har bilder av en del planter på Helsenorge (www.giftinfo.no).

I visse tilfeller kan planteidentifikasjonsapplikasjoner være til hjelp. Det er likevel viktig å vite at alle apper har sine begrensninger, og informasjonen fra disse bør kryssjekkes med andre kilder og brukes med fornuft.

Giftinformasjonen identifiserer ikke planter, men når det har skjedd uhell vil Giftinformasjonen hjelpe med en vurdering av situasjonen ut fra tilgjengelig informasjon. Dette kan for eksempel være å utelukke de farligste plantene eller bærene.

Mange barn liker å plukke bær, men skiller ikke mellom spiselige og giftige bær. Det vil aldri være farlig å spise 1 bær av noe i Norge, med unntak av bær fra den relativt sjeldne planten Belladonna urt.

Sopp

Det finnes sopper som er så giftige at selv en smak kan være farlig. Dersom barnet har smakt på en ukjent sopp, kontakt alltid Giftinformasjonen (22 59 13 00). Giftinformasjonen kan hjelpe til med å identifisere soppen og gi råd om videre oppfølging. Ha soppen eller et bilde av den tilgjengelig når du ringer, for lettere å kunne gi en god beskrivelse.

Det er nyttig å få vite

- hvor soppen vokser (skog, gressplen, på tremateriale eller annet)
- om det er sopp med hatt og stilk (utseende), og hva slags “mønster” det er under hatten (skiver, porer, pigger etc.)
- hvor mye du mistenker er svelget

Det er ikke farlig å ta på sopp. For å kunne få en forgiftning må det være svelget noe av soppen. For de farligste soppene kan selv små biter gi forgiftning.

Når man tar bilder av en sopp, er det fint å ha den liggende i håndflaten og ta bilder fra ulike vinkler. Det er nyttig med nærbilder som er i fokus, slik at detaljer på soppen blir synlig.

Barn smaker gjerne på små mengder sopp. Dette gir sjelden alvorlig forgiftning.

Tobakk- og nikotinholdige produkter

Tobakk og nikotinholdige produkter som snus, nikotintyggegummi og e-sigarett væske er giftig for barn.

Denne typen produkter er ofte lett tilgjengelige og forgiftningsuhell skjer raskt. Oppbevar alltid tobakk og nikotinholdige produkter utilgjengelig for barn.

Ved smak på e-sigarettvæske/juice med nikotin, ring 113.

Hvis barnet har smakt på snus, nikotintyggegummi, skrå eller sigaretter, vil mengden nikotin i produktet være avgjørende for om barnet kan observeres hjemme eller man bør dra til lege.

Se mer på giftinfo.no eller ring Giftinformasjonen (22 59 13 00) for råd.

Kilde til informasjon om hva som er giftig

Giftinformasjonen legger ut informasjon på Helsenorge (www.giftinfo.no) som kan hjelpe blant annet foreldre i å vurdere hva som kan være farlig for barnet i hverdagen. I mange tilfeller vil informasjonen svare på om det er nødvendig med førstehjelp, om man kan se den an hjemme eller om man bør dra til lege.

I de tilfellene hvor barnet har hatt uhell med giftige produkter, planter og sopp, eller det er uklart hva som har skjedd, kontakt Giftinformasjonens døgnåpne vakttelefon 22 59 13 00.

Kontakt Giftinformasjonen hvis uhellet er ute:

22 59 13 00 (døgnåpen telefon)